

A.J. VAN DER VLERK, 1903-1981

DOOR DR. J.H.N. GRANDIA

NA een langdurig lijden is op 20 januari overleden Dries van der Vlerk die als wethouder van Volksgezondheid en vervolgens als wethouder voor het Onderwijs, zoveel voor Rotterdam, een stad die hem lief was, heeft betekend.

Zijn vermogen om te organiseren, leiding te geven, medewerkers te inspireren en creatief bezig te zijn heeft hij eerst ontwikkeld in de Jongelieden Geheel Onthouders Bond (de J.G.O.B.) en vervolgens in de socialistische jeugdbeweging de Arbeiders Jeugd Centrale (de A.J.C.).

In de A.J.C. is hij voorzitter geweest van de afdeling Schiedam, daarna in Rotterdam van groep Zuid, vervolgens van de federatie Rotterdam, voorts gewestelijk bestuurder van Zuid-Holland en tenslotte lid van het hoofdbestuur. In deze laatste functie heeft hij krachtig geijverd, toen Nederland in 1940 door de Duitsers werd bezet, om de A.J.C. op te heffen. In geen enkel opzicht wenste hij samen te werken met het verfoeilijke, onmenselijke, misdadige nationaal-socialisme.

Direkt is hij in het verzet gegaan. Met gevangenis en concentratiekamp heeft hij dan ook kennis gemaakt. Op de zgn. 'Dolle Dinsdag' van 5 september 1944 heeft hij, door met een aantal politieke mede-gevangenen de directeur van de gevangenis in Utrecht onder druk te zetten, weten te bereiken dat hij, met een aantal lotgenoten, werd vrijgelaten. Daarbij heeft zijn broer Hein een belangrijke rol gespeeld.

Feller dan daarvoor heeft Dries daarna het verzet georganiseerd: hulp aan Joden en het voorbereiden van overvallen op distributiekantoren om aan levensmiddelenbonnen te komen voor de talrijke onderduikers.

Meteen na de bevrijding is Dries van der Vlerk, die bedrijfs-electriciën was bij het gemeentelijk gasbedrijf in Rotterdam-Zuid, benoemd tot lid van de Raad van Advies; een College dat was ingesteld ter vervanging van het vooroorlogse College van wet-

houders. Deze Raad werd betrokken bij de te nemen beslissingen om noodvoorzieningen te treffen voor de Rotterdamse burgers die, tengevolge van de hongerwinter van 1944/1945 er in het algemeen slecht aan toe waren.

Op 9 november 1945 wordt Dries van der Vlerk tot wethouder gekozen en hem wordt de portefeuille voor de Volksgezondheid toegewezen. Reeds na twee maanden doet Dries van zich spreken door, met voorbijzien van ambtelijke procedures en zonder de goedkeuring van het hoger gezag af te wachten, een complete ziekenhuisinrichting voor duizend patiënten van de Canadezen, die mede ons land hadden helpen bevrijden en in onze stad gelegerd waren, te kopen.

Gezien de in onze tijd niet voor te stellen tekorten op ieder gebied, tengevolge van vijf jaren oorlog en bezetting, was deze aankoop voor de medische verzorging der bevolking noodzakelijk en verantwoord. Redenen voor Dries om daarop beslag te leggen.

Voorts heeft Dries in deze functie de t.b.c., die hevig woedde tengevolge van ondervoeding, krachtig bestreden, de verhoudingen in de ziekenhuizen gedemocratiseerd, een sociaal beleid voor het ziekenhuispersoneel ontwikkeld en de bouw van het Dijkzigt-ziekenhuis voorbereid.

Na twee jaar wethouder voor de Volksgezondheid te zijn geweest is Dries van der Vlerk benoemd tot wethouder voor het Onderwijs, de Volksontwikkeling, Jeugdzaken, Sport, Rekreatie en voor het Kunstbeleid. Tot 1962 heeft hij deze zware portefeuille beheerd.

Ongelooflijk wat hij in deze jaren heeft gepresteerd:

- scholen voor scheepsbouwers, instrumentmakers, horlogemakers gesticht,
- een school voor Uitgebreid Technisch Onderwijs opgericht,
- een school voor werkende jongeren tot stand gebracht,
- een avondlyceum opgericht,
- een avonduniversiteit voorbereid,
- de scholenbouw bevordert: Nissenhutten (ook gekocht van onze bevrijders), Finsescholen, Hollandersscholen, het Charloise lyceum, het Calandlyceum, het Technicon,
- een wetenschappelijk bureau voor het Onderwijs opgericht,
- de Nutsacademie voor Pedagogische en Maatschappelijke Vorming mede tot stand helpen brengen,
- de melkverstrekking op scholen ingevoerd,
- het psycho-technisch onderzoek i.v.m. school- en beroepskeuze opgezet,

- beroepsvoorlichting georganiseerd voor leerlingen van middelbare scholen,
- de kultuurspreiding bevorderd door een ander museumbelied te doen ontwikkelen,
- Kruininger Gors als kampeergebied voor Rotterdamse arbeidersgezinnen tot ontwikkeling gebracht,
- de bouw van een nieuwe jeugdherberg voorbereid,
- de ontwikkeling van het buurt- en speeltuinwerk gestimuleerd,
- de subsidiëring van het clubwerk, de buurthuizen, de Rotterdamse Jeugd Gemeenschap, de Stichting Ongeorganiseerde Jeugd geregeld,
- de voorbereiding ter hand genomen van het grote muziekcentrum De Doelen.

Deze opsomming van initiatieven en werkzaamheden, die niet volledig is, maakt reeds duidelijk de grote werkkraft en de onvoorstelbare werkinzet van deze wethouder die gedreven werd door zijn socialistische visie van een rechtvaardige samenleving waarin een ieder zich kan ontplooiën naar aanleg en vermogen.

Het is daarom te betreuren dat deze wethouder, die stelselmatig achtervolgd werd door jalousie, afgunst en roddel van een aantal 'vooraanstaande' partijgenoten, voortijdig zijn ontslag heeft ingediend daar hij meende niet meer het vertrouwen van zijn partij te hebben.

Zijn opvolgers hebben, toen Dries gepensioneerd was, nog jaren op zijn ideeën en zijn initiatieven, die in beleidsnota's waren vastgelegd, voortgewerkt. Onmachtig waren zij zelf een socialistische visie op het onderwijs, de volksontwikkeling en de kunst te ontwikkelen.

Dries was een typische autodidact. Door zelfstudie had hij zich opgewerkt tot een man die leiding kon geven, verantwoordelijkheid kon dragen, beslissingen durfde te nemen, oplossingen wist te bedenken.

Niet alleen problemen betrekking hebbend op staat, maatschappij en democratie interesseerden hem. Evenzeer ging zijn belangstelling, aan het eind der dertiger jaren, uit naar de kerkstrijd in het nationaal-socialistische Duitsland.

Hij kwam tot het inzicht, dat versterkt is in de jaren van bezetting en terreur, dat vanuit het geloof beter weerstand kon worden geboden aan de demonische machten van fascisme en nationaal-socialisme.

lisme. De bijbel werd een bron van inspiratie voor hem.

In de A.J.C. werd trouwens van de leden belangstelling gevraagd voor religieuze vragen. Toen in 1937 het boek verscheen 'Het Evangelie in de Jongerenwereld', heeft Wim Thomassen, die destijds secretaris was in het hoofdbestuur van de A.J.C. en later o.a. burgemeester van Rotterdam is geworden, enige artikelen daarover in De Kern, het leidersblad van de A.J.C., geschreven. Voor het Rotterdamse kader van de A.J.C. belegde Dries cursusavonden om dit boek te bespreken.

Een makkelijke wethouder is Dries voor zijn medewerkers niet geweest. Hij ging helemaal in zijn werk op en zijn naaste medewerkers moesten altijd klaar staan. Doodgemoedereerd belde hij 's-avonds om 11 of 12 uur op voor inlichtingen over het werk. Ook op zaterdagmiddag en -avond of op zondag liet hij zijn medewerkers werken indien dit volgens hem noodzakelijk was.

Vooraf in de tijd van de begrotingsbehandeling in de Gemeenteraad werd een niet geringe aanslag gepleegd op de vrije tijd, het werkvermogen en de creativiteit van zijn medewerkers.

Zelf was hij, mede door de grote steun en aanmoediging van zijn vrouw Cor Oudshoorn, ook dag en nacht met zijn wethouderschap bezig en zelfs zijn huisgezin werd daaraan ondergeschikt gemaakt.

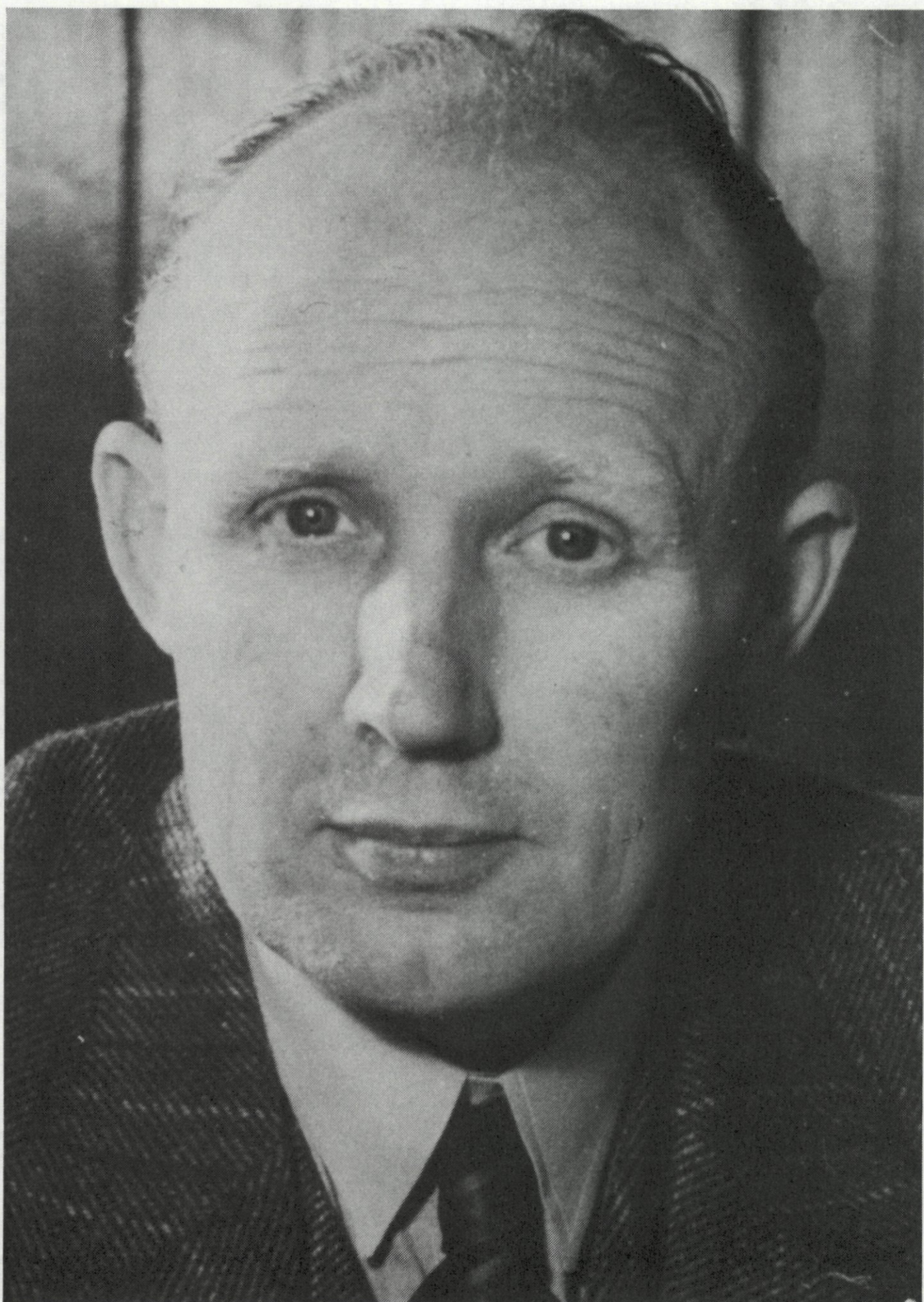
Nooit kwam het bij hem op zijn naaste medewerkers, na een inspannende periode, een etentje of wat ook aan te bieden. Het werk moest doorgaan zonder enige franje of onderbreking.

Dat hij niettemin zijn naaste medewerkers inspireerde en dat zij hem trouw bleven kwam door zijn stimulerende persoonlijkheid. Hij gaf hen in zeer ruime mate gelegenheid zelfstandig te werken, beslissingen te nemen, initiatief te ontwikkelen, verantwoordelijkheid te dragen.

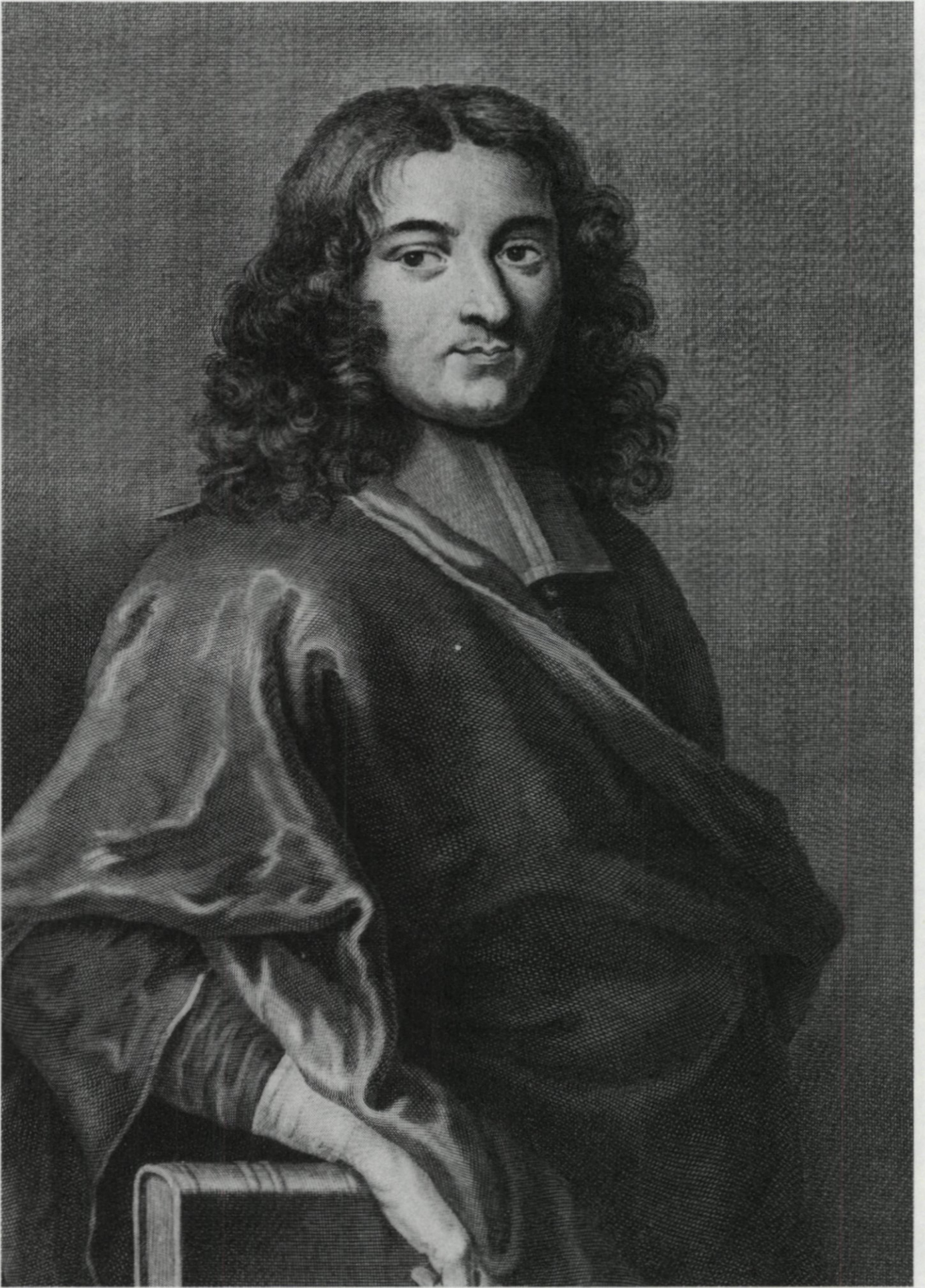
Het is een groot voorrecht geweest te werken onder en met Dries van der Vlerk; de arbeider, die het tot wethouder heeft gebracht en die zijn sociaal idealisme praktische vorm heeft weten te geven.

Hij was een man die, volgens het Bijbelwoord, 'gerechtigheid heeft liefgehad en ongerechtigheid heeft gehaat'.

En hij heeft voorts getracht, ondanks alle menselijke tekortkomingen die ook hem eigen waren, te voldoen aan de Bijbelse opdracht: 'en ieder mens onderrichten in alle wijsheid'.

65. *A. J. van der Vlerk*

66. *Pierre Bayle; kopergravure door Petit naar Ferdinand.*